

Samenspraak

December 2021

Dirkzwager
legal & tax

Het Valorisatieteam
Optimale exploitatie
van kennis

Nynke Brouwers
Cyberverszekeringen
in perspectief

Bart Jacobs, cyberexpert
over veiligheid
digitale platforms

Samenwerken tegen cybercrime

Dirkzwager

legal & tax

Vrijwel elke week berichten de media wel over een cyberincident. Internationale bedrijven, grote winkelketens, overheidsinstellingen, universiteiten; niemand ontkomt nog aan deze relatief jonge vorm van criminaliteit. De economische schade loopt jaarlijks al in de miljarden euro's. De noodzaak om je als organisatie te wapenen tegen cyberaanvallen groeit met de dag. Bovendien zullen ook verzekeraars meer eisen gaan stellen aan beveiliging.

“Verzekeraars kunnen cyberveilig gedrag stimuleren en zo cybersecurity naar een hoger niveau tillen,” is de conclusie van het promotieonderzoek van collega Nynke Brouwer (zie p. 4). De advocaat aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht promoveerde onlangs op het onderwerp ‘Cyberverzekeringen vanuit civielrechtelijk perspectief’. Een mooie aanleiding om in dit nummer van Samenspraak extra aandacht te besteden aan het thema cybersecurity. Via Nynke komen wij in gesprek met haar promotor, hoogleraar Bart Jacobs, een gewaardeerd cyberexpert en in 2021 winnaar van de prestigieuze NWO-Stevinpremie (zie p. 26). Met dit geld wil hij onderzoeken hoe je digitale platforms zo kunt inrichten dat ze veiliger, socialer en privacy-bestendiger worden. “We kunnen als maatschappij dingen anders regelen met elkaar. Er is een keuze, en de technologie is er.”

Samen optrekken, dat is ook waar Petra Oldengarm, directeur van Cyberveilig Nederland de nadruk op legt in haar verhaal (zie p. 22): “We moeten niet ieder vanaf zijn eigen eilandje het probleem proberen te tackelen. Daarvoor is de dreiging te groot geworden. Alle partijen die cybercrime bestrijden kunnen nog beter samenwerken en nieuwe kennis zo snel mogelijk breed delen.”

Samenwerken, dat ervaart ook Dirkzwager, blijkt op alle fronten toch altijd weer de beste aanpak. Samenwerken tussen juristen onderling; tussen advocaten en verzekeraars; tussen wetenschappers en bedrijven, tussen deskundigen en overheid...

Samen bereik je nu eenmaal meer: meer veiligheid, meer diepgang, meer nieuwe kennis. Nóg intenser samenwerken: een goed voornemen voor het nieuwe jaar.

Fijne feestdagen!

Tom Vandeginste, voorzitter bestuur
Dirkzwager legal & tax

Colofon

Samenspraak is een uitgave van Dirkzwager legal & tax

Contactpersoon Dirkzwager:
Annemarie Wiersma
marketing@dirkzwager.nl

Concept & productie: Caplan
Drukwerk: Drukkerij Wilco

De verzendfolie is biologisch afbreekbaar, dit hoort na gebruik bij het restafval.

Velperpoort
Velperweg 1
6824 BZ ARNHEM
Tel. 088 24 24 100

Stella Maris
Van Schaeck Mathonsingel 4
6512 AN NIJMEGEN
Tel. 088 24 24 100

info@dirkzwager.nl
www.dirkzwager.nl

TOEGEF

8

12

4

22

15

18

15

- 4 Actueel**
Promotie Nynke Brouwer:
“Scherpere eisen van verzekeraars verhogen cyberveiligheid”
- 8 Junior versus senior**
José Niers en René Sueters
- 11 In Casu**
Korte berichten
- 12 Partner in MVO**
Renovatie Zelfportret
“Esthetisch een enorm verschil”
- 15 Toewijding**
Elvis Dallie, fotograaf
Surrealistische beelden die de kijker triggeren
- 18 Dossier**
Integrale aanpak van Valorisatieteam:
Optimale exploitatie van uw uitvinding en know how
- 22 Thema Cybersecurity**
Petra Oldengarm, directeur Cyberveilig Nederland
“Meer samen optrekken tegen cybercriminaliteit”
- 26 Thema Cybersecurity**
Hoogleraar Bart Jacobs wil in debat over platformsamenleving:
“Hoe komen we tot een beter, veiliger en socialer netwerk?”
- 29 Agenda**
- 30 135 jaar Dirkzwager**
Stevige fundering voor de toekomst

Nynke Brouwer promoveert op onderzoek naar cyberverzekering

“Nederland cyberveiliger door scherpere verzekeringseisen”

Verzekeraars kunnen de cybersecurity in Nederland naar een hoger niveau tillen door scherpere eisen te stellen aan verzekerde bedrijven. Dat is een van de conclusies uit het promotieonderzoek van Nynke Brouwer, advocaat aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht bij Dirkszwaiger.

“Er was nog niet eerder op een alomvattende en gedetailleerde wijze vanuit juridisch perspectief naar de cyberverzekering gekeken. Evenmin naar waar de verschillen en nuances zitten tussen deze verzekeringen. Ik heb tijdens mijn onderzoek uitgebreid de inhoud en werking van deze verzekering in kaart gebracht. Inclusief welke juridische problemen te verwachten zijn. Het is spannend om te zien hoe dit zich verder gaat ontwikkelen.”

De afgelopen vier jaar onderzocht Nynke Brouwer onder meer het functioneren van cyberverzekeringen op de Nederlandse markt en op 7 oktober 2021 promoveerde zij aan de Radboud Universiteit in Nijmegen met haar proefschrift: ‘De cyberverzekering vanuit civielrechtelijk perspectief’. Haar dissertatie is als boek verschenen en is daarmee een van de eerste wetenschappelijke uitgaven in dit jonge vakgebied.

Afhankelijkheid

Organisaties zijn zeer afhankelijk

geworden van digitale informatiesystemen en ICT. Zeker nu medewerkers vaker thuiswerken en op afstand virtueel contact hebben met hun werkgever. Die afhankelijkheid maakt organisaties steeds kwetsbaarder voor cybercriminaliteit. Denk hierbij aan de klassieke computervirussen, maar ook aan ransomware: door hackers aangebrachte gijzelsoftware die bedrijfs-systemen lamlegt, waarna losgeld wordt gevraagd.

De gevolgen van cybercrime kunnen heel groot zijn. Nynke: “Behalve

“Cybersecurity is geen eenmalige actie maar een doorlopend proces van maatregelen, evaluaties en verbeteringen. Heldere polissen en scherpere eisen van verzekeraars kunnen zorgen dat bedrijven meer maatregelen nemen om de cybersecurity te verhogen. Dat kan bijdragen aan een algemeen hoger niveau van cybersecurity in Nederland,” stelt Nynke Brouwer die 7 oktober 2021 op dit onderwerp promoveerde.

Cybersecurity Team

Nynke Brouwer geeft leiding aan het Cybersecurity Team van Dirkwager dat bedrijven en instellingen ondersteunt bij het cyberveilig maken van hun organisatie: van het onderzoek naar cyberrisico's, passende beveiligingsmaatregelen en opstellen van een noodplan tot juridische bijstand achteraf. Voor meer informatie ga naar: dirkwager.nl/expertises-sectoren/cybersecurity/, of scan de QR-code.

dat het betrokken bedrijf wordt platgelegd, kunnen persoons- en bedrijfsgegevens op straat belanden. Verder kunnen klanten en andere stakeholders worden benadeeld, waarvoor ze het getroffen bedrijf aansprakelijk stellen. Zij willen dan gecompenseerd worden voor de geleden schade.”

Veerkracht

Om cybercriminelen buiten de deur te houden, nemen bedrijven allerlei technische en procedurele maatregelen, zodat ze onder meer hun bedrijfs- en persoonsgegevens en operationele gedigitaliseerde (productie)processen beschermen. “Daarnaast verzekeren ze zich steeds vaker voor het geval het tóch misgaat. De totale schade kan immers dermate groot zijn, dat ze die niet zelf kunnen dragen. Een verzekering vangt dat op, maar ver-

vangt natuurlijk niet het geheel aan beveiligingsmaatregelen.” In haar onderzoek stelt Nynke Brouwer dat de cyberpolis voorziet in een behoefte. “Dankzij de verzekering krijgt een getroffen bedrijf bij een geslaagde aanval direct assistentie van een multidisciplinair team om de schade zo beperkt mogelijk te houden. Een snelle toegang tot die dienstverlening, waarvan de kosten bovendien worden vergoed, verhoogt de veerkracht van bedrijven.”

Nieuwe bedrijfsrisico's

Er zijn ook twee essentiële verbeterpunten: “Ten eerste ontbreekt duidelijkheid over de kernbegrippen die bepalend zijn voor de omvang van de dekking. Neem het begrip cyberincident. Dat heeft geen vastomlijnde betekenis, zoals brand of diefstal. Elke verzekeraar hanteert een andere definitie. Dat maakt veel uit in het verzekeringsrecht.” “Die onduidelijkheid is deels te verklaren doordat de cyberverzekering een relatief nieuw product is dat relatief nieuwe bedrijfsrisico's dekt. Risico's die tamelijk ongrijpbaar en moeilijk te duiden zijn en afhankelijk van zich snel ontwikkelende technologieën. Normaal gesproken schatten verzekeraars hun risico's in op basis van het verleden. Zo heb je voor brand honderden jaren aan gegevens. Bij cyber ontbreekt dergelijke informatie. Dat maakt het voor verzekeraars ingewikkeld om de juiste voorwaarden bij de verzekeringspolis te schrijven.” “Daardoor weten bedrijven niet precies voor welk risico, onder welke voorwaarden, ze zich verzekeren. Ze hebben niet altijd helder voor ogen wat onder een cyberpolis valt en

wat ze eraan hebben. Dat heeft een remmende werking op de ontwikkeling van de cyberverzekeringsmarkt. Die onduidelijkheid kunnen verzekeraars verkleinen. Dat kan door begrippen duidelijker en uniformer te definiëren.”

Hang- en sluitwerk

Een tweede knelpunt betreft het gebrek aan eenduidige normen voor cyberbeveiliging. Welke – standaard – maatregelen moet een organisatie precies treffen? Wat mag je van een verzekerde partij ten minste aan beveiliging verwachten? Nynke: “Dat doet een verzekeraar bijvoorbeeld ook bij een diefstalverzekering. Denk aan het vereiste hang- en sluitwerk van bepaalde merken dat je moet gebruiken om dekking te hebben. Ook bij cybersecurity zou je standaarden kunnen creëren. Daarbij moet je waken voor schijnveiligheid, die door standaardisatie kan ontstaan. Cybersecurity is geen eenmalige actie maar een doorlopend proces van maatregelen, evaluaties en verbeteringen.”

Maatschappelijk belang

Heldere polissen en scherpere eisen kunnen er dus voor zorgen dat bedrijven meer maatregelen nemen om de cybersecurity te verhogen. Dat kan bijdragen aan een algemeen hoger niveau van cybersecurity in Nederland, stelt Nynke Brouwer. “Cyberverzekeringen hebben een significant maatschappelijk belang, onder andere omdat ze tot gedragsverandering kunnen leiden. Dat begint in de acceptatiefase en de polisvoorwaarden. Door meer op preventie te gaan zitten, kunnen verzekeraars prikkels afgeven om cyberveilig gedrag te stimuleren. Dat leidt er echter ook toe dat de verzekeraar een forse hand gaat hebben in een stukje bedrijfsvoering en compliance van verzekerde bedrijven.” In dat proces ziet zij tevens een prominente rol voor assurantietussenpersonen, die op de Nederlandse verzekeringsmarkt heel belangrijk zijn. “Zij hebben een zorgplicht om bedrijven goed te informeren over de risico's en verzekeringsmogelijkheden. Als tussenpersoon moet je dus enerzijds kunnen doorgronden hoe de informatie- en netwerkbeveiliging is geregeld en anderzijds welke verzekering het beste bij de risico's van die ene specifieke onderneming past. Dat is ingewikkeld omdat er inmiddels allerlei verschillende polissen bestaan. Tussenpersonen vinden dat lastig.”

Verbod losgeld

Onlangs kwam in het nieuws dat het ministerie van Justitie en Veiligheid de mogelijkheden onderzoekt om bij een geslaagde ransomware-aanval verzekeraars te verbieden losgeld te vergoeden dat door het verzekerde bedrijf is betaald. Het verzekeren van betaald losgeld zou een crimineel verdienmodel in stand houden. Die redenering vindt de promovenda te kort door de bocht. Zij heeft onderzocht of bedrijven eerder losgeld betalen als ze daarvoor zijn verzekerd: “Het verband tussen verzekeringsdekking en losgeld betalen is niet helder. Integendeel. Ik denk dat op dit moment bedrijven betalen, verzekerd of niet, omdat ze geen alternatief hebben. Een verbod op verzekeringsdekking gaat averechts werken. Bovendien grijpt zo'n verbod diep in op de contractvrijheid.” ■

Eerste Hulp bij Datalekken

Dirkwager
Privacyteam en
Cybersecurityteam

Hoe herkent u een potentieel datalek?

Er is sprake van persoonsgegevens:

alle gegevens die (indirect) herleidbaar zijn tot een persoon: dus niet alleen naam-gegevens, maar ook alle andere informatie over een persoon (uiteenlopend van gebruikersnaam, kenteken tot bloedgroep)

De persoonsgegevens zijn onbedoeld:

- (Tijdelijk) niet meer beschikbaar
- Verloren gegaan
- Niet meer in uw bezit
- Gewijzigd/gecorrigeerd
- Beschadigd
- Niet langer volledig beschikbaar
- Verstrek aan derden of onbevoegden
- (Mogelijk) ingezien door derden of onbevoegden
- Anderszins in gevaar

Wat moet u doen bij een potentieel datalek?

Actie

Veel datalekken zijn meldingsplichtig en een melding moet binnen 72 uur worden gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Er is dus snel onderzoek vereist.

Bellen

Bel direct het Dirkwager Privacy- of Cybersecurity Team. Wij helpen u bij de beoordeling of u het datalek moet melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens en de betrokkenen én zorgen voor een tijdige, correcte melding.

Lek dichten

Is het datalek veroorzaakt door een hacker of ransomware? Het Dirkwager Cybersecurity Team brengt u direct in contact met gerenommeerde security-bedrijven die het lek kunnen dichten.

Communicatie

Moet het datalek worden gemeld aan de betrokkenen? Wij helpen u met de juiste wijze van communiceren en brengen u waar nodig in contact met professionele experts in crisiscommunicatie.

Meer informatie

Ondersteuning
Wij ondersteunen u gedurende het gehele proces: tijdens de acute fase, maar ook daarna. Zo helpen wij u ook bij (het voorkomen van) eventuele schadeclaims of bij handhaving door de Autoriteit Persoonsgegevens.

Stappenplan
Wilt u meer weten over wat te doen bij datalekken? Lees ons uitgebreide stappenplan op: www.dirkwager.nl/kennis/artikelen/stappenplan-datalek/

Contact
Privacyteam / Cybersecurityteam
Nynke Brouwer +31 6 469 362 43
Mark Jansen +31 6 221 429 65

Dirkwager
legal & tax

Bijlage bij deze Samenspraak: Eerste Hulp bij Datalekken. Bewaar deze goed!

José Niers en René Sueters

Een senior-fiscalist neemt een junior-fiscalist onder zijn hoede. Deze jonge mensen vormen de nieuwe generatie Dirkwagerjuristen. Hoe kijkt de junior naar de senior en andersom?

José over René

“Zijn enthousiasme is enorm aanstekelijk”

Je eerste indruk?

Tijdens mijn sollicitatiegesprek was ik nogal zenuwachtig. Ik zat tegenover een ervaren man in pak en dacht: nu gaan we het krijgen. Maar René stelde me meteen op mijn gemak. Het gesprek verliep heel vloeiend; het voelde alsof ik geen foute antwoorden kon geven.

Waarom herken je de meester?

René is intelligent. Hij kan als geen ander moeilijke zaken duidelijk en gestructureerd uitleggen. Ook is hij goed in het onderscheiden van hoofd- en bijzaken. Bovendien is zijn enthousiasme enorm aanstekelijk, voor collega's én cliënten.

René als begeleider?

Ons team werkt veel voor internationale bedrijven met werknemers die over de grens werken. Daarmee had ik geen ervaring. René nam alle tijd om mij de theorie en de terminologie toe te lichten. Terwijl hij het al druk genoeg had met zijn eigen praktijk. René pusht me regelmatig om nieuwe dingen aan te pakken. Ik was amper aangenomen of hij vroeg me al mee voor een presentatie. Dat vond ik erg spannend, maar René gaf mij alle ruimte om mijn onderdeel naar eigen inzicht vorm te geven, zonder me het gevoel te geven dat ik er alleen voor stond.

Waarom is René je voorbeeld?

Zijn enthousiasme en wijze van uitleggen. Je kunt wel allerlei berekeningen maken, maar het gaat er volgens mij óók om dat je de juiste vragen weet te stellen, een goede conclusie kunt trekken en dit duidelijk kunt overbrengen op cliënten. Dat is wat een belastingadviseur goed maakt. Die kunst probeer ik van René af te kijken.

Waarom neem je geen voorbeeld?

Zelf ben ik van de plannings en lijstjes, maar René helemaal niet en toch kan hij het allemaal managen. Ik zou daar heel onrustig van worden. En, niet werkgerelateerd: hij vindt de metalband Rammstein geweldig. Oh, die vind ik echt niets!

Wat zal je van deze periode altijd bijblijven?

Ik begon in coronatijd en werkte vooral digitaal vanuit huis, zonder collega's om me heen. Er komt veel op je af. René kwam met het voorstel om één dag in de week samen te werken bij hem thuis. Dat gaf houvast en bovendien leer je elkaar snel goed kennen.

José over 5 jaar?

Hopelijk heb ik dan mijn eigen klantenkring bij Dirkwager. Ik zou dan graag vaak lezingen geven en veel schrijven, zoals voor de Nextens Loon Almanak. Schrijven en presenteren ben ik door dit werk steeds leuker gaan vinden.

Wat heeft je achteraf verrast?

Dat ik met René, een senior met zoveel ervaring en kennis, een zo laagdrempelig contact zou hebben. Wat mij verder verbaasde: hij heeft een motor. Toen ik René ontmoette, dacht ik niet direct aan een motormuis! ■

JUNIOR:

José Niers begon aan de studie Rechten met het idee zich in het strafrecht te verdiepen. Totdat ze kennis maakte met het fiscaal recht. “Dat was het helemaal. Vooral de vakgebieden loonbelasting en sociale verzekeringen. Het geeft mij voldoening om complexe zaken uit te zoeken en mijn bevindingen daarna logisch over te kunnen brengen aan anderen.” José liep studentenstage bij de Belastingdienst in Arnhem en in juli 2020 begon ze bij Dirkwager als belastingadviseur.”

René over José

“Ze is een soort hemelbestormer, dat houdt mij scherp”

Je eerste indruk?

Bij het lezen van haar sollicitatiebrief was ik verheugd te zien dat José stage had gelopen bij de Belastingdienst en haar afstudeeronderwerp ook nog was gerelateerd aan loonbelasting. Een jonge fiscalist die zo enthousiast is over het vakgebied loonheffingen, dat is uitzonderlijk. Meestal komt die interesse pas later tijdens het werk. José is heel 'leerbaar'; ze luistert goed, maar neemt niet alles klakkeloos aan. Daarbij is José een vriendelijke verschijning die met open blik in de wereld staat. Gewoon een leuk mens. Ik zag meteen dat ze uitstekend in ons team paste.

Sterke punten?

Sowieso haar enthousiasme en leergierigheid. Ze weet zich in elk gezelschap aan te passen; mensen op hun gemak te stellen. En, José is een echt schrijftalent. Schrijven doen wij hier veel: memo's voor cliënten, bezwaarschriften voor de Belastingdienst, antwoorden op vragen van de inspecteur. Ik leer haar om jezelf altijd af te vragen: voor wie schrijf ik? Voor een HR-directeur schrijf je anders dan voor een expat of voor de inspecteur van de Belastingdienst. Dat geldt ook voor presentaties. José pikt dat meteen goed op.

Minpuntjes?

Misschien dat José soms iets te snel een conclusie trekt en nog even langer zou kunnen nadenken. Waar heb ik dit op gebaseerd? Heb ik niets over het hoofd gezien? Overigens is dat helemaal niet erg, dat hoort bij het leerproces.

Hoe haal je het beste uit iemand?

Meters maken, uren draaien, zoveel mogelijk zien en doen. Daar word je een betere adviseur van. En veel onderling discussiëren. Buiten het brede fiscale overleg hebben we elke maandag een teamoverleg met zijn drieën. Dan nemen we de cliëntenzaken en de literatuur door: wat hebben we gelezen? Wat viel op? Hoe gaan we om met nieuwe regelgeving? Als je voor dit vak kiest, leer je je hele werkende leven. Het enthousiasme van José maakt haar een soort hemelbestormer. Dat houdt mij ook scherp, want veel ervaring kan ook je valkuil zijn.

José over 5 jaar?

José is tegen die tijd een volwaardig belastingadviseur die zelfstandig klanten bedient met een mooie praktijk die bij haar past. Ik verwacht dat ze mijn deel van het schrijfwerk voor de Nextens Loon Almanak wel gaat overnemen.

Wat heeft je verrast?

José is een universitair geschoold, beschaafd meisje, met een bijzondere interesse in loonheffingen, dat zich in alle situaties perfect weet te gedragen. Dan vertelt ze ineens dat ze op vrijdagavond met haar Achterhoekse vrienden naar 'de keet' gaat, om een biertje te drinken en op een quad door het weiland te scheuren. Wel verrassend, toch? ■

SENIOR:

Het team van René Sueters adviseert grote en middelgrote (internationale) werkgevers over alle fiscale en sociale verzekeringsaspecten tussen werkgever en werknemer. “We werken veel voor werkgevers met expats in dienst. Maar we adviseren ook bij overnames met werknemersparticipatie of begeleiden belastingcontroles. Wij gaan voor een fiscaal goed resultaat voor de cliënt en zijn altijd compromisgericht. We proberen er samen met de Belastingdienst zo goed mogelijk uit te komen.” “Dit is een echte ‘mensenpraktijk’;” vervolgt René Sueters. “Je hebt met allerlei culturen te maken. Iemand uit Zweden is weer heel anders dan iemand uit India of Japan. Al die mensen staan zo anders in het leven wanneer het over belastingen gaat. Het is enorm leuk om daarmee bezig te zijn.”

Nieuwe collega's Banking & Finance

Sinds september 2021 is het team Banking & Finance versterkt met twee nieuwe senior-advocaten: Nino van der Meer Mohr en Sanne Swinkels. Nino van der Meer Mohr (links op de foto) is gespecialiseerd in het toezicht op financiële ondernemingen. Daarnaast heeft zij affiniteit met het gezondheidsrecht. Sanne Swinkels is gespecialiseerd in ondernemingsrechtelijke en goederenrechtelijke vraagstukken. Na deze uitbreiding bestaat het team

Banking & Finance uit vijf specialisten, die advies geven aan nationale en internationale (financiële) ondernemingen. Zij beschikken over sector-specifieke kennis, onder meer op het gebied van financieringstransacties, derivaten, zorgplicht, consumentenkrediet, alternatieve financiering, zorg, energy, sustainable finance, verzekeringen en vastgoed. Zie voor meer informatie [dirkzwager.nl](https://www.dirkzwager.nl), expertise Banking & Finance.

Gids: Regie in de Regio

Gemeenten, waterschappen en provincies hebben zich vaak verbonden aan tientallen samenwerkingen. Daarbij hebben ze te maken met meerdere gemeenschappelijke regelingen en netwerkorganisaties met eigen regels. Het is voor bestuurders, raadsleden en ambtenaren niet altijd eenvoudig om de regie over al deze samenwerkingsverbanden te houden. Advocaten Hanna Zeilmaker en Louis Houwen hebben nu samen met partner KokxDeVoogd de gids Regie in de Regio ontwikkeld. Een compleet en makkelijk te hanteren handboek voor regionale samenwerking, tot stand gekomen in nauw overleg met bestuurders uit de (lokale) overheid.

Zie voor meer informatie en het downloaden van de Gids: <https://www.dirkzwager.nl/kennis/publicaties/de-gids-voor-regionale-samenwerking/>, of scan de OR-code. Ontvangt u liever een gedrukt exemplaar? Dat kunt u gratis opvragen via marketing@dirkzwager.nl (zolang de voorraad strekt).

Legal Woman of the Year 2021

Advocaat Nynke Brouwer is gekozen tot Legal Woman of the Year 2021, een jaarlijkse verkiezing van vrouwelijke topjuristen door Stichting Legal Women. Legal Women biedt een platform voor discussie, verdieping en om te netwerken. Nynke was voorgedragen door een kantoorgenoot die haar vele bijzondere kwaliteiten roemt, waaronder haar innovatieve mindset en talent om te verbinden: “Onderzoek naar een onderwerp als de cyberverzekering past helemaal bij Nynke: ze wil altijd nieuwe dingen ontdekken en vooroplopen in vernieuwing en verbetering.” Deze award is de ‘kers op de taart’ voor wat al een bijzonder jaar was voor Nynke en we feliciteren haar natuurlijk van harte!

 LegalWomen

foto: Madeleine Bisschoff

“Veroudering kan ik natuurlijk niet ongedaan maken”

Vincent van Gogh heeft voor het Zelfportret uit 1887 een voor hem ongebruikelijke techniek gebruikt. Het schilderij is bovendien later gevernist. Restaurateur Margje Leeuwestein heeft het portret schoongemaakt en verstevigd, met financiële steun van onder meer Dirkzwager.

Restauratie Zelfportret Vincent van Gogh

“Zo ver mogelijk terug naar de originele staat”

Het Kröller-Müller Museum beschikt over de op een na grootste Van Gogh-collectie ter wereld. Tussen de ruim negentig schilderijen en vele tekeningen bevindt zich één zelfportret. Dat verdient dus alle aandacht. Afgelopen september is Margje Leeuwestein begonnen met een uitvoerige restauratie. “Je wilt zoveel mogelijk recht doen aan de intentie van de kunstenaar.”

“Voor het Zelfportret uit 1887 heeft Vincent van Gogh een voor hem wat ongebruikelijke techniek gebruikt, in navolging van andere kunstenaars uit die tijd,” vertelt Margje Leeuwestein, restaurator schilderijen bij het museum. “Zijn latere werk bestaat uit dikke penseelstreken, maar voor dit portret gebruikte hij verdunde olieverf. Het is bijna een aquarel. Later is helaas een vernislaag aangebracht. Terwijl Van Gogh zijn schilderijen juist niet wilde vernissen. De vernis is inmiddels vergeeld en geoxi-

deerd. Dat maakt het contrast met het matte origineel extra groot.”

Microscoop

Voor de restauratie – mede mogelijk gemaakt door Dirkzwager – staat 160 uur ingepland. Een groot deel daarvan was nodig voor vooronderzoek: “Wat is origineel, wat deden eerdere restauratoren, hoe zijn vergelijkbare zelfportretten geschilderd en met wat soort verf...? En vooral, kan ik de vernis oplossen zonder de originele verf op te lossen? Vroeger werd er vaak natuurlijke hars gebruikt, maar dit bleek een synthetische vernis. Gelukkig was

die wel te verwijderen. Dat heb ik onder de microscoop op minuscule stukjes getest, maar het blijft altijd spannend. Ook heb ik het vuil onder de vernis weggehaald. Het resultaat is esthetisch een enorm verschil.”

Verkleuringen

“Veroudering kan ik natuurlijk niet ongedaan maken,” vervolgt Margje Leeuwestein. “Het is toch een object van bijna 150 jaar oud. Er hebben verkleuringen plaatsgevonden; sommige rode pigmenten zijn verbleekt. De randen onder de lijst zijn nog warmer van kleur. De strepen in het jasje zijn hier paarser:

Het Zelfportret van Vincent van Gogh vóór (links) en na reiniging (foto: Rik Klein Gotink)

een mengsel van rood met blauw. Na verbleking van het rood blijft het blauw over. En de roze hooglichten zijn verbleekt naar lichtroze of wit. Deze verkleuringen zien we helaas bij meer schilderijen van Van Gogh.”

Fragiele hoekjes

Het Zelfportret is een schilderij op karton, opgebouwd uit laagjes papier: “De fragiele hoekjes en randen worden brosser, die komen bij het inlijsten onder druk te staan. Voor alles willen we afbrokkelen voorkomen.” Bij deze restauratie krijgt Margje advies van een deskundig papierrestaurator. “We versterken de laagjes lokaal en daarnaast kijken we naar een veilige manier van inlijsten om beschadigingen tegen te gaan.”

Daarna kan het schilderij weer op reis. Vanaf februari 2022 is het te zien in The Courtauld Gallery in Londen. Eind mei 2022 is het Zelfportret weer in het Kröller-Müller Museum te bewonderen. Wat zal de bezoeker opvallen, behalve het ‘frissere’ uiterlijk?

“Van Gogh heeft dit Zelfportret als een soort studie geschilderd: het gezicht is uitgewerkt, maar het jasje en de achtergrond zijn heel schetsmatig opgezet. Na het reinigen zal extra goed te zien zijn dat hij op de crème-witte gronderingslaag niet overal verf heeft aangebracht.” ■

Meer informatie over het museum en het Zelfportret: krollermuller.nl

“Het resultaat is esthetisch een enorm verschil”

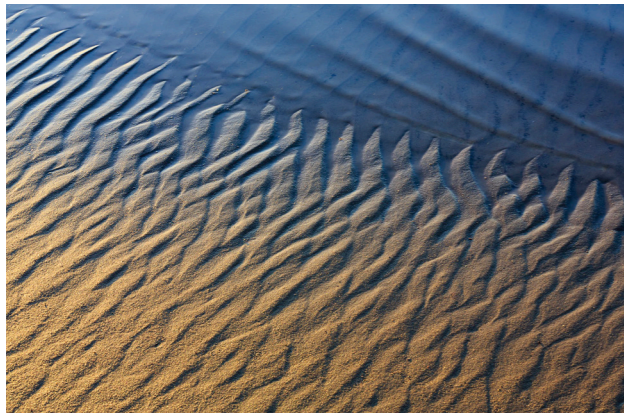

Elvis Dallie, fotograaf van intieme landschappen

“Op zo’n moment ben ik één met de natuur”

‘Dit is kunst’ is het eerste wat door je heen gaat, als je de natuurfoto’s van Elvis Dallie bekijkt. Surrealistische beelden, waarbij je even na moet denken over wat je nu écht ziet. Dat is precies wat Elvis met zijn werk wil bereiken: “De kijker triggeren om nog eens héél goed te kijken.”

Elvis reisde door IJsland en Bali,
wat schitterend materiaal opleverde.
Maar hij hoeft niet per se met zijn
camera de wereld af te reizen.
Nederland heeft nog zoveel te bieden.

Bezoekers van kantoor Arnhem zullen hem vast wel eens in de ontvangthal hebben gezien. Elvis Dallie werkt al 26 jaar als facilitair medewerker bij Dirkwager, de organisatie waar hij naar eigen zeggen ‘echt trots’ op is. Sinds vier jaar heeft hij er naast het werk een nieuwe passie bij: natuurfotografie. “De perfecte uitlaatklep na de drukte op kantoor. Je vergeet alles. Als ik fotografeer, ben ik één met de natuur. Daar

word ik helemaal gelukkig van.” Hij begon met wat eerste oefeningen op zijn iPhone, maar die bleek al snel te beperkt. Tegenwoordig gaat hij op pad met een professionele systeemcamera.

Het fotograferen leerde hij zichzelf aan door vakbladen en artikelen van beroepsfotografen te lezen, en thuis van alles uit te proberen. “Lichtinval, schaduwen, sluitertijden; gewoon veel oefenen om de camera door te krijgen voordat ik het veld in ging.”

Composities

Dat was zijn uiteindelijke doel: natuur in beeld brengen, maar dan wel op zijn manier: “Ik fotografeer intieme landschappen. Niet het totale landschap. Ik concentreer mij op onderdelen en maak daarvan een compositie. Bij hoge uitzondering kunnen dieren of objecten daarin een rol spelen.” Elvis reisde door IJsland en Bali, wat schitterend materiaal opleverde. Maar hij hoeft niet per se met zijn camera de wereld af te reizen. Ne-

derland heeft nog zoveel te bieden. In zijn vrije tijd wandelt hij urenlang door de natuur, steeds alert op dat ene beeld dat in zijn portfolio past. “Herfst en winter zijn mijn favoriete seizoenen. Vanwege het speciale licht, het bijzondere kleurenpalet, het abstracte wit in de sneeuw. Dat maakt het heel kunstzinnig.”

Minimalisme

Inmiddels heeft Elvis Dallie een indrukwekkend niveau bereikt. Fotografie met duidelijk een eigen handtekening: “Minimalisme, dat is

wel mijn kenmerk.” In de toekomst hoopt hij ooit een expositie met eigen werk te kunnen inrichten. Voorlopig is zijn werk op zijn eigen website en via Instagram te bewonderen. Zijn populariteit peilt Elvis aan het aantal volgers. En met name reacties van beroepsfotografen zijn voor hem veelzeggend. De professionals met kennissoog.

“Wat ik graag wil is heel goed worden en bekendheid krijgen en daar werk ik nog hard aan. Ik fotografeer pas drie jaar echt intensief. Ik sta

ermee op en ga ermee naar bed. Overall om mij heen zie ik dingen die mij inspireren. Fotografie is voor mij een drijfveer.” ■

Zie ook: elvisdallie.com

Dirkwager heeft in 2020 de prachtige blauwe foto van IJsland met de gespiegelde ijsformatie mogen gebruiken als afbeelding op de kerstkaart voor relaties.

Valorisatie houdt in dat je bepaalde nieuwe kennis, technologieën of uitvindingen op de markt brengt en te gelde maakt. De specialisten van het Valorisatieteam van Dirkwager kunnen voorkomen dat instellingen voor verrassingen komen te staan, bijvoorbeeld op het gebied van IE-rechten of fiscale regels. Bijkomend voordeel: een zorgvuldig en gedegen aanpak verruimt vaak het onderzoeksbudget.

Nieuw expertiseteam: Valorisatie

Optimale exploitatie van uitvindingen en knowhow

Medische hulpmiddelen, e-health ontwikkelingen, energiebesparende ideeën, duurzame voedingstechnologieën; onderzoeken van zorg- en kennisinstellingen leiden regelmatig tot opzienbarende uitvindingen. Willen zij die vervolgens op de markt brengen – valoriseren – dan is het van belang dat de betrokken partijen al in de ontwikkelingsfase goede afspraken maken. Wat is de beste valorisatiestrategie, wie verkrijgt de intellectuele eigendomsrechten (IE-rechten), is het nodig om een aparte onderneming op te richten? Belangrijke bijkomstigheid: een gedegen aanpak kan ook financieel de nodige voordelen bieden.

“**V**alorisatie houdt in dat je bepaalde nieuwe kennis, technologieën of uitvindingen op de markt brengt en te gelde maakt. Valorisatie heeft een maatschappelijke component: zoveel mogelijk partijen en mensen van de ontwikkelde kennis laten profiteren. Tegelijkertijd genereer je inkomsten die je kunt gebruiken voor verder onderzoek. Stel, een zorginstelling en een investeer-

der doen samen een onderzoek, waarbij een nieuwe behandeling voor patiënten met een specifieke aandoening wordt ontdekt. Ze registreren een octrooi, maar vinden dat ook andere zorginstellingen van de vinding gebruik moeten kunnen maken. Dan kunnen ze aan hen een licentie (gebruiksrecht) verlenen, tegen betaling van een licentievergoeding. Zo bereiken ze meer patiënten en verdienen ze geld, waarmee ze verder onderzoek kunnen financieren. Dus $1 + 1 = 3$.”

Aan het woord zijn Christel Jeunink (advocaat Intellectueel Eigendom) en Petra de Waal (btw-specialist), beiden lid van het nieuwe Valorisatieteam waarin zes juristen uit diverse disciplines hun kennis bundelen om cliënten zo optimaal mogelijk te adviseren.

Samenwerkende partijen

Veel zorg- en kennisinstellingen hebben vandaag de dag speciale innovatie- of valorisatieteams in huis, die zich buigen over onder meer het

beheer van de portefeuille IE-rechten, het verstrekken van licenties, het overdragen van IE-rechten of het oprichten van start-ups.

Petra: "Door allerlei voorwaarden van subsidieverstrekkingen zijn deze instellingen steeds vaker verplicht om onderzoek samen met andere partijen te doen, bijvoorbeeld in publiek-private samenwerkingen. Ook de overheid verwacht van instellingen dat zij nieuwe kennis valoriseren om extra geldstromen te genereren."

Christel: "Het aantal betrokken partijen neemt toe: bedrijven die expertise inbrengen, investeerders, subsidieverstrekkingen. Dat vergroot de noodzaak om bij aanvang duidelijke afspraken te maken. Als je vooraf geen goede afspraken maakt, bestaat het gevaar dat de partijen daarover later in een strijd verzeild raken."

(Geen) verrassingen

Instellingen kunnen de valorisatie optimaliseren als ze vanaf het eerste moment al de juiste juridische en fiscale expertises in hun plannen meenemen. Christel: "In de opstartfase zouden instellingen al moeten bedenken: Hoe kunnen we straks de uitvinding het beste in de markt zetten? Kies je dan voor een samen-

Christel Jeunink

werkingsovereenkomst waarin je exploitatieafspraken vastlegt? Of is het beter om een nieuwe onderneming te starten die de uitvinding exploiteert en waarvan de onderzoekpartners medeaandeelhouder worden?"

Petra: "Als je kijkt naar de fiscale aspecten dan hebben die vaak direct invloed op de projectbegroting. Kennis- en zorginstellingen zijn meestal grotendeels niet belastingplichtig voor zowel de vennootschapsbelasting als btw. Dat geldt echter niet voor hun commerciële activiteiten."

Je wilt achteraf niet verrast worden, bijvoorbeeld omdat je als gevolg van bepaalde activiteiten ineens wél belastingplichtig blijkt voor de vennootschapsbelasting. Maar zeker ook andersom: het is jammer wanneer je bijvoorbeeld btw als kostenpost hebt begroot, terwijl een project juist recht geeft op btw-aftrek."

Oog voor details

Inbreng van het Valorisatieteam kan voorkomen dat de samenwerkende partijen belangrijke details met grote gevolgen over het hoofd zien.

De IE-advocaat is de eerst aangewezen als het over bescherming van de uitvindingen en nieuwe kennis gaat en geeft advies over IE-rechten, licenties en (licentie)vergoedingen. De specialist ondernemingsrecht adviseert over de vorm van de op te richten onderneming of start-up (joint venture) en kijkt naar de rechten van de diverse aandeelhouders. De advocaat mededingingsrecht is volledig

In de opstartfase zouden instellingen al moeten bedenken: Hoe kunnen we straks de uitvinding het beste in de markt zetten?

ingevoerd in staatssteunregels die gelden voor subsidies en kan wijzen op mogelijke verboden staatssteun. De fiscalisten adviseren vervolgens over de fiscaal meest optimale structuur en de impact van fiscaliteit op de valorisatie.

Waardevolle octrooien

Verder, niet onbelangrijk: een zorgvuldig en gedegen aanpak verruimt over het algemeen het onderzoeksbudget. Christel: "Winst maken is veelal geen doel van kennisinstellingen. Maar valorisatie krijgt noodzakelijkerwijs een commercieel aspect zodra je over inkomsten en resultaten

gaat praten. Daar zouden instellingen niet bang voor moeten zijn. Die extra financiën zijn immers hard nodig om weer verder te kunnen met nieuw of vervolgonderzoek. Kennisinstellingen hebben vaak indrukwekkende octrooi-portefeuilles. Het is eeuwig zonde als octrooien op de plank liggen te verpieteren. Ze zijn enorm waardevol."

Petra, tot slot: "Valorisatie zou meer specifieke aandacht mogen krijgen. Als wij als sparringpartner mogen meedenken en een integraal advies kunnen geven, valt er nog een hoop te winnen." ■

Valorisatieteam

Het Valorisatieteam bestaat uit de volgende specialisten: Christel Jeunink, advocaat Intellectueel Eigendom, Petra de Waal, btw-specialist, Sjaak van der Heul, advocaat Mededingingsrecht, Lex van Noordenburg en Mats Emonts, vennootschapsbelasting-specialisten.

Zie voor meer informatie: <https://www.dirkzwager.nl/expertises-sectoren/valorisatie/> of scan de QR-code.

Petra de Waal

Door allerlei voorwaarden van subsidieverstrekkingen zijn instellingen steeds vaker verplicht om onderzoek samen met andere partijen te doen.

De economische schade van cybercrime loopt jaarlijks in de miljarden euro's en treft dagelijks meerdere bedrijven. Het is hoog tijd dat elke organisatie effectieve maatregelen treft en op nationaal niveau de krachten bundelt, meent Petra Oldengarm, directeur van Cyberveilig Nederland.

Petra Oldengarm, directeur van Cyberveilig Nederland

“Meer samen optrekken tegen cybercrime”

Cybercrime heeft zich de laatste jaren ontwikkeld tot een uiterst professionele activiteit die zelfs de nationale veiligheid bedreigt. Dat signaleert Petra Oldengarm, directeur van Cyberveilig Nederland. Hoog tijd dat elke organisatie effectieve maatregelen treft. “En dat we in Nederland beter samenwerken tegen cybercriminaliteit.”

Cyberveilig Nederland is juni 2018 opgericht om de digitale weerbaarheid van Nederland te vergroten en de kwaliteit en transparantie binnen de jonge, groeiende cybersecurity-sector te verhogen. De vereniging, met 76 leden, behartigt tevens de belangen van die sector bij onder

meer de overheid. “De overheid had behoefte aan één gesprekspartner om kennis over en weer te delen. We wisselen intensief informatie uit met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) over dreigingen, incidenten en kwetsbaarheden.

We zijn bovendien één van de initiatiefnemers van het Nationaal Cybersecurity Lab. Hierin worden wetenschappers en bedrijfsleven bijeengebracht om best practices te delen,” licht Petra Oldengarm toe. “Wat de kwaliteit en transparantie betreft, hebben we onder meer het Cybersecurity Woordenboek uitgebracht, waarin zeshonderd termen in begrijpelijke taal staan uitgelegd. Hiermee wordt het voor de gebruikers van cybersecuritydiensten makkelijker om met specialisten in gesprek te gaan, technische rapporten en adviezen te begrijpen en offertes te beoordelen en zich zo beter te wapenen tegen cybercriminaliteit. We hebben daarnaast een zogeheten buyers guide die helder uiteenzet welke typen securitytesten je kunt laten uitvoeren. Ten slotte hebben we onlangs een whitepaper over ransomware gepubliceerd, samen met de politie en het NCSC.”

Miljarden euro's

Exacte cijfers bestaan er helaas (nog) niet. Maar dat de economische schade jaarlijks in de miljarden euro's loopt en dagelijks meerdere

bedrijven worden getroffen door cybercriminaliteit, staat buiten kijf. Bij een aanval met ransomware (gijzelsoftware) bijvoorbeeld is sprake van losgeld, is een bedrijf gemiddeld 23 dagen offline, moet de schade door derden worden opgelost en de reputatieschade worden beperkt. Tel uit je verlies. “Dat we de totale schade in Nederland niet precies weten, komt omdat bedrijven nog weinig transparant zijn over cyberincidenten. Misschien heeft een individueel bedrijf daar geen direct belang bij. Maar als je er open over bent, kan de markt leren van wat jou is overkomen en betere maatregelen ontwikkelen om cybercriminaliteit te bestrijden. Dat kan jou in de toekomst weer helpen als je nog een keer wordt aangevallen.”

Keten bedrijfjes

Petra Oldengarm signaleert dat cybercrime zich de laatste jaren heeft ontwikkeld tot een uiterst professionele activiteit die zelfs de nationale veiligheid bedreigt. “Mede door de opkomst van zogenoemde statelijke actoren die spioneren bij overheden en ondernemingen. In het algemeen

is bij een cyberaanval allang geen sprake meer van een schot hagel. Cybercriminelen proberen tegenwoordig eerst toegang te krijgen tot een bedrijf. Daarna gaan ze informatie vergaren, bijvoorbeeld om de hoogte van losgeld te kunnen bepalen. Pas daarna start een ransomware aanval: het versleutelen van informatie, het stelen van data waarmee ze je onder druk zetten en het afpersen. In dat proces is er niet meer één bende, maar een keten van gespecialiseerde ‘bedrijfjes’ die elk een stap op zich nemen.”

Normen en waarden

“Dergelijke groeperingen vinden zichzelf helemaal niet zo crimineel, zien hacken als hun business en zitten vaak in landen waar de bevolking minderbedeeld is. In hun optiek mag er best wat geld van de rijken naar de armen. Ze zijn ook niet meer bang om zich in de media te beklagen over bijvoorbeeld de Amerikaanse overheid die buiten haar grens, haar jurisdictie, een hacker had uitgeschakeld. Het was volgens hen met de normen en waarden van de Amerikanen slecht gesteld.”

Slot op de deur

Hoogste tijd om je als bedrijf te wapenen tegen deze tsunami aan cybercrime. Wat kun je doen? “Breng ten eerste de afhankelijkheid in kaart van je digitale middelen. Hoe erg is het als je – gemiddeld – 23 dagen offline bent? Neem vervolgens de nodige basismaatregelen. Daar bestaan allerlei lijstjes voor, onder meer bij het NCSC. Als je erg belangrijke assets wilt beschermen, is het verstandig om daar een professioneel bedrijf bij te betrekken.”

“Gelukkig beschermen organisaties zichzelf steeds beter. Ze hebben vaker als het ware een stevig slot op de deur zodat criminelen moeilijk binnen kunnen komen. Tegenwoordig heb je echter ook een camera op je voordeur nodig, zodat je snel ziet dat ongenode gasten naar binnen lopen en je er iemand op af kunt sturen die zorgt dat ze het systeem uitgaan. Zorg dus dat er hulp klaar staat. En dat bijvoorbeeld de back-ups op orde zijn en je af en toe test of dit werkt. Zorg ten slotte voor een duidelijke verdeling van de verantwoordelijkheden binnen jouw organisatie. Kortom, meer aandacht voor cybersecurity is geen luxe, maar noodzaak.”

Gezamenlijk bestrijden

En wat kan Nederland doen? “Alle partijen die cybercrime bestrijden moeten nog beter samenwerken. Verder zie je dat er met allerlei initiatieven een versnippering is ontstaan in de bestrijding van cybercrime. De overheid zou hier de regierol terug moeten pakken. Onder meer bij de aanleg van een database met incidenten. Tot slot moeten we meer met één mond spreken. Zo zegt de cybersecuritysector: soms kan

Alle partijen die de cybercrime bestrijden moeten nog beter samenwerken en nieuwe kennis zo snel mogelijk breed delen.

een klant niet anders dan losgeld betalen. Maar de overheid vindt dat je helemaal geen losgeld moet betalen, omdat je dan het criminele systeem in stand houdt. Zij heeft bovendien weerstand tegen het verzekeren van losgeldebetalen.” “We moeten echter niet, ieder vanaf zijn eigen eilandje, het probleem proberen te tackelen. Dat lukt namelijk niet. Daarvoor is de dreiging te groot geworden. Alleen als we samen optrekken, kunnen we een veel grotere slag toebrengen aan het criminele systeem. Maar het blijft een ratrace. Als wij een goede oplossing bedenken aan de ene kant, bedenken criminelen weer iets nieuws. Cybercriminaliteit is nooit meer weg te denken.” ■

Het Cybersecurity woordenboek is te downloaden op www.cyberveiligheidnederland.nl.

Zie ook ncsc.nl. Hier kunt u een Handreiking Cybersecuritymaatregelen downloaden. Dit betreft basismaatregelen die elke organisatie zou moeten treffen om cyberaanvallen tegen te gaan.

Hoogleraar Bart Jacobs wil met de door hem gewonnen NWO-Stevinpremie onderzoeken hoe we tot een beter, veiliger en socialer netwerk kunnen komen en daarmee het debat aanjagen over publieke waarden in de platformsamenleving.

Bart Jacobs, hoogleraar Security, privacy en identity:

“Ik wil het debat aanjagen over onze publieke waarden in de digitale wereld”

Ooit was de digitale wereld een wonder van vrijheid en verbondenheid. Totdat we de schaduwzijde van big tech ontdekten: datalekken, privacyschending en giftig gedrag op sociale media. Volgens cyberexpert Bart Jacobs is het tijd om andere keuzen te maken.

“We kunnen als maatschappij dingen anders regelen met elkaar.”

Toen Bart Jacobs zich inschreef voor zijn studies wiskunde en filosofie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen stond de grenzeloze digitale wereld van vandaag nog in de kinderschoenen. Nu maken velen zich grote zorgen over de schadelijke uitwassen van sociale media met een miljoenenpubliek. Jacobs, hoogleraar Security, privacy en identity aan de Radboud Universiteit, is een van die velen. “Facebook en vergelijkbare platforms hebben een ultra libertaire ideologie: alles moet gezegd kunnen worden en is je eigen

verantwoordelijkheid. Dat leidt tot schadelijke excessen. Je privacy wordt geschonden en je persoonlijke gegevens worden verhandeld. Ik vind het kwalijk dat op websites van de overheid nog altijd de buttons van dit soort platforms staan.” Jacobs’ uitgesproken visie staat niet op zichzelf. Hij staat al jaren internationaal bekend als een bevlogen en gewaardeerd cybersecurityspecialist. Vanuit zijn werkkamer alleen maar roepen dat het allemaal anders moet, is niets voor hem. Hij wil ook bijdragen aan verandering. Momenteel is zijn aandacht gevestigd op de online identiteits-

fraude, die tijdens de coronapandemie alleen maar is toegenomen.

Heeft thuiswerken de digitalisering verder versneld en daarmee ook fraudeurs de wind in de zeilen gegeven?

“Sterker nog, we zijn er als een kip zonder kop ingerend. Iedereen ging als een razende videobellen, zonder na te denken over beveiliging en identificatie. Was die ondernemer met wie je als notaris te maken had, wel de persoon die hij beweerde te zijn? En bij mijzelf: had die student die zijn collegekaart voor zijn laptopcamera hield, niet even snel een

“We kunnen als maatschappij dingen anders regelen met elkaar. Er is een keuze, en de technologie is er.”

ander pasfotoetje erop geplakt om namens iemand anders tentamen te doen? Je moet weten met wie je precies praat, en toch is authenticatie niet standaard geregeld. Kamerleden tuinden zelfs in een imitator toen ze een online-interview dachten te doen met de stafchef van de Russische oppositieleider Navalny. Digitale fraude is tijdens de pandemie enorm toegenomen, maar ik heb daar nog weinig aandacht voor gezien. Het is onontkoombaar dat verzekeraars meer eisen zullen gaan stellen aan beveiliging.”

Begin september won u de prestigieuze Stevinpremie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Hoe gaat u die 2,5 miljoen euro besteden?

“Samen met José van Dijck, winnaar dit jaar van de NWO-Spinozapremie (samen met de NWO-Stevinprijs de hoogste Nederlandse onderscheiding in de wetenschap, red.), wil ik onderzoeken hoe we tot een beter, veiliger en socialer netwerk kunnen komen. Ik vanuit het oogpunt van veiligheid en privacy, en zij vanuit haar focus op de impact van digitale platforms op onze samenleving. Met

onze gebundelde inzichten wil ik het debat aanjagen over publieke waarden in de platformsamenleving.”

Ondertussen heeft Mark Zuckerberg aangekondigd onder de naam Meta de leider te willen zijn in de totale digitalisering van ons leven...

“Onze insteek is om een non-profit sociaal netwerk te bouwen. Dat is toch heel iets anders dan Twitter, Instagram, Facebook of Meta, waarop al je data, foto's en video's een marktwaarde vertegenwoordigen die dat soort aanbieders verzilveren. Wij zijn in de eerste plaats wetenschappers, dus hoofdgedachte achter ons project is om uit te vinden hoe je digitale platforms zodanig kunt inrichten dat mensen zich netjes gedragen en dat het voor iedereen een plezierige ervaring blijft. Tot nu toe dragen de huidige platforms daar te weinig aan bij. Zo blijven er bijvoorbeeld zogeheten pro-anagroepen – ‘ana’ van anorexia – bestaan die tips geven om ongezond weinig te eten.”

Is het dan niet handiger om de huidige sociale media te verbeteren, die hebben immers al een miljoenenbereik?

“De maatregelen die de wereldwijde sociale media nemen tegen uitwassen, helpen onvoldoende. Zorgen dat mensen zich niet anoniem kunnen misdragen? Bruten krijg je daarmee niet in het gareel. En dan is er nog handhaving op wangedrag zoals bedreiging, schadelijke discriminatie en geweld. Facebook en Twitter blokkeren wel eens mensen, of ze doen een account tijdelijk in de ban. Maar ook dat voorkomt fout gedrag niet.”

Aan wat voor mogelijke oplossing denken jullie?

“Kinderen gaan vanaf de basisschool op internet, en worden dan eigenlijk meteen in de wijde wereld gestort van volwassenen met volwassen problemen. Met alle schadelijke gevolgen van dien. Terwijl hun eigenlijke, fysieke wereld zich beperkt tot familie, hun schoolklas, vrienden, de buurt, sportclub en de muziekschool misschien. Waarom zouden we de digitale sociale netwerken dan niet ook beperken tot die fysieke leefwereld? Tot mensen die waarmee we al een band hebben op een of andere wijze? Zou dat de sociale cohesie binnen lokale gemeenschappen dan verder versterken? Dat willen we uitzoeken en toepassen.”

Toch komt dit ook wat paternalistisch over...

“Ons uitgangspunt is niet paternalistisch. Ik durf het wél aan om onze denkrichting ‘normatief’ te noemen. Het punt is dat veel mensen zich niet realiseren dat de huidige gang van zaken op de grote sociale media geen voldongen feit is. We kunnen als maatschappij dingen anders regelen met elkaar. Er is een keuze, en de technologie is er.”

Wat waren de reacties van collega-experts toen u dit idee presenteerde?

“Sommigen waren ook sceptisch toen ik in 2014 IRMA (*I Reveal My Attributes*, red.) introduceerde, een privacyvriendelijke app waarmee je het delen van je persoonlijke gegevens zelf in de hand kunt houden, in plaats van steeds je hele doopceel met Jan en alleman op internet te delen als je je ergens voor inschrijft. ‘Kansloos’ werd er gezegd. Nu hebben we meer dan vijftigduizend gebruikers en werken steeds meer partijen, bijvoorbeeld in de zorg en bij gemeenten, met IRMA.”

Wanneer is een dergelijk ambitieus voornemen een succes?

“Ondanks alle aanvankelijke ongelof heeft IRMA zich bewezen. De Europese Commissie heeft de principes van IRMA overgenomen voor een eigen EU-wallet, waarmee burgers hun persoonlijke gegevens beheren en selectief moeten kunnen gaan delen. Dat vind ik een succes. Wat dat betreft is de EU veel actiever dan Nederland. Zo zie ik het ook voor dit project. We willen geen concurrent van Facebook opzetten. Als bedrijven zoals Facebook met behulp van overheidsregels onze bevindingen straks overnemen, vind ik dat ook een succes.” ■

Bart Jacobs (1963)

studeerde wiskunde en filosofie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en promoveerde daar op informatica. Jacobs is de promotor van Nynke Brouwer (zie pagina 4). Zie voor meer informatie: www.ru.nl onder Personen.

Dirkzwager Agenda

DONDERDAG 9 DECEMBER 2021

Zorg & Recht
Webinar: Actualiteiten medische aansprakelijkheid 2021

MAANDAG 13 DECEMBER 2021

Webinar: Actualiteiten Bouwrecht

DONDERDAG 16 DECEMBER 2021

Webinar: Kwartaalupdate Q4
Aanbestedingsrecht

WOENSDAG 12 JANUARI 2022

Seminar: Actualiteiten Privacyrecht
Van der Valk Hotel Nijmegen-Lent

DONDERDAG 20 JANUARI 2022

Seminar: Ontslag statutair bestuurder
Robbers & van den Hoogen Arnhem

DONDERDAG 20 JANUARI 2022

Relatieavond cultuur: Jan Beuving, ‘Restante’
Posttheater Arnhem

VRIJDAG 18 FEBRUARI 2022

Relatieavond cultuur: Introdans, ‘Goud & Nieuw’
Stadstheater Arnhem

VRIJDAG 4 MAART 2022

Relatieavond cultuur: Theatergroep Oostpool
‘Edward II’
Lux Nijmegen

DONDERDAG 10 MAART 2022

Bedrijfsjuristenbijeenkomst:
Actualiteiten Verbintenissenrecht
Robbers & van den Hoogen Arnhem

Zie voor meer informatie dirkzwager.nl/events.

Introdans, ‘Goud & Nieuw’

135-jarig bestaan

Een stevige basis om op voort te bouwen

Dirkzwager bestaat 135 jaar. Een mijlpaal waar het kantoor met recht trots op mag zijn. In november 1886 werd de fundering gelegd voor wat nu Dirkzwager legal & tax is. Een sterke basis die door de jaren heen betrouwbaar is gebleken en waarop nog altijd kan worden voortgebouwd.

De geschiedenis van kantoor Dirkzwager begint in 1886 met de opening van de praktijk van de jurist Aert van der Goes. Van der Goes weet prominente cliënten aan zich te binden, waaronder de gemeente Nijmegen en het Koninklijk Huis. Na zijn vertrek in 1922 zetten zijn compagnons Santman en Zuidema de praktijk voort. In Arnhem was het Josef van Schaik die zich in 1905 als advocaat en procureur vestigde en daarmee de eerste Arnhemse voorganger van Dirkzwager is.

Dirk Dirkzwager
Aardig om te weten: er bestond wel degelijk een naamgever die Dirkzwager heette. Niet Dirk Zwager, zoals sommigen de naam van het kantoor wel eens uitspreken, maar Dirk Dirkzwager. Hij komt in 1947 in beeld als medewerker en is in 1971 een van de dertien advocaten die met kantoren in Arnhem en Nijmegen samen verdergaan als Dirkzwager & Kroeskamp advocaten. In 1988 komen met de fusie met Sasse, Venemans en Ribbers voor

het eerst de notarissen in beeld. In 2000 wordt het notariaat zelfs meer dan verdubbeld na fusies met Van Overbeek & Veerbeek en het Arnhemse kantoor de Vijf Zuylen. Dit geeft mogelijkheden voor verdere specialisatie en samenwerking. Nadat in 2018 een grote groep fiscalisten zich bij het kantoor aansluit, kan Dirkzwager de cliënten een nog bredere, integrale dienstverlening verlenen. Inmiddels telt het kantoor bijna 370 medewerkers en is het aantal specialisaties steeds verder uitgebreid.

Verdere groei en diepgang
Op 26 november 2021 heeft Dirkzwager het lustrum in aangepaste vorm gevierd met een digitale kantoorbijeenkomst voor alle medewerkers. Collega Buby den Heeten heeft stilgestaan bij belangrijke momenten uit het verleden zoals de beginjaren van het kantoor, strubbelingen in oorlogstijd, uitbreiding met nieuwe expertises, de vele digitale ontwikkelingen, het kennis delen en de culturele en maatschappelijke rol van kantoor Dirkzwager. Het lustrum was een mooi moment om terug te

kijken, maar wel met als doel om op deze stevige basis weer verder te bouwen. Dirkzwager heeft zich ontwikkeld als innovatief en digitaal voorloper in de juridische wereld en dat wil het kantoor zo houden. Met 'Dirkzwager kiest!', een intern project waarbij alle medewerkers zijn betrokken, heeft het kantoor nu fundamentele keuzes voor de toekomst gemaakt. Deze keuzes gaat Dirkzwager vertalen in 15 concrete projecten die in het nieuwe jaar ten uitvoer worden gebracht. Op naar verdere groei en diepgang! ■

1886
Het begin in Nijmegen
Aert van der Goes vraagt en krijgt bij Koninklijk Besluit van 26 november 1886 toestemming van Koning Willem III om kantoor te houden in Nijmegen.

1905
Het begin in Arnhem
Josef van Schaik vestigt zich als procureur en advocaat in Arnhem als eerste voorganger van Dirkzwager.

1940-1945
Oorlog
Kantoorgenoten gedeporteerd en geïnterneerd, onderduikers op kantoor, bedreigingen aan kantoor door de NSB en de Hoge Raad vestigt zich tijdelijk in Nijmegen.

1947
Naamgever Dirkzwager
Dirk Primes Dirkzwager treedt op 35-jarige leeftijd in dienst bij het kantoor in Arnhem en blijft tot 1978 aan kantoor verbonden.

1971
Fusie Dirkzwager en Kroeskamp
Zes advocaten uit Arnhem en zeven advocaten uit Nijmegen vormen Dirkzwager & Kroeskamp advocaten.

1991
Stella Maris
In Nijmegen worden de kantoorvilla's vervuld voor een modern kantoorpand.

1999
Cultuursponsoring
Dirkzwager ondersteunt Introdans, Het Gelders Orkest en Toneelgroep Oostpool. Het begin van een jarenlange cultuursponsoring.

2020
Landelijk deken
Kantoorgenoot Frans Knüppe wordt landelijk Deken na jarenlange bijdragen aan de plaatselijke en landelijke Orde van Advocaten.

2010
Kennisapp
Dirkzwager rolt het concept van kennis delen breed uit, onder andere met de eerste inhoudelijke juridische kennisapp wereldwijd.

2009
Samenspraak
De eerste uitgave van het eigen relatieblad van Dirkzwager ziet het levenslicht.

2000
De Vijf Zuylen
Het notariaat wordt meer dan verdubbeld door de fusie met Van Overbeek & Veerbeek in Nijmegen en het Arnhemse kantoor De Vijf Zuylen.

2021
Dirkzwager kiest!
Het gehele kantoor is betrokken bij dit project om Dirkzwager toekomstbestendig te houden. Op naar verdere groei en diepgang!

1886-2021: enkele mijlpalen uit 135 jaar Dirkzwager. Deze en andere belangrijke momenten heeft collega Buby den Heeten uitgelicht tijdens de (digitale) lustrumviering in zijn presentatie over de kantoorgeschiedenis.

Dirkzwager zoekt talent!

Dirkzwager is een topspeler waar ambitieuze, gemotiveerde juristen en fiscalisten dienstverlening leveren op hoog niveau. Dat doen wij in een mooie omgeving en in een prettig werkklimaat. Dirkzwager is innovatief, gedreven en toekomstgericht. Binnen Dirkzwager is er veel ruimte voor (zelf)ontwikkeling.

Regelmatig zoekt Dirkzwager medewerkers die bij dit profiel passen. Ben jij ambitieus en wil je hard aan de slag om de kansen die wij bieden op te pakken? Haal het beste uit jezelf en kom werken bij het grootste kantoor binnen deze regio.

Dirkzwager zoekt talent en heeft jou veel te bieden. Jij ons ook?

Bekijk dan snel de actuele vacatures op werkenbijdirkzwager.nl

Maak kennis met **Dirkzwager**
legal & tax